

Rygning

Rygning har længe været et fokusområde inden for folkesundhed – og med god grund. De negative konsekvenser af tobaksprodukter for sundhed og helbred har været veldokumenterede siden 1950'erne og er formentlig kendt af størstedelen af befolkningen. Rygning er årsag til langt de fleste tilfælde af lungekræft og KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom) og øger risikoen markant for mange andre sygdomme, som f.eks. andre kræftformer og hjertekarsygdomme (1). Tobaksrygning er den enkeltfaktor, der har den største negative indflydelse på danskernes helbred, og en reduktion af antallet af rygere vil således medføre en markant lavere sygdomsbyrde, både for den enkelte og for samfundet (2).

De helbredsmæssige konsekvenser af rygning afhænger både af mængden af tobak, der bliver røget, antallet af år der bliver røget, samt af tidspunktet for et eventuelt rygestop. Risikoen for tidlig død og langvarig sygdom forøges således i takt med stigende mængde tobak om dagen, og jo længere tid man har røget (2). Rygestop medfører derfor en lang række markante sundhedsmæssige fordele, og jo tidligere et rygestop igangsættes, des større er de helbredsmæssige gevinster.

Udover produkter som cigaretter og pibe, har der de seneste år været opmærksomhed på e-cigaretter (damp) samt røgfri tobaks- og nikotinprodukter som snus, tyggetobak og nikotinposer. Det er vigtigt at følge, hvordan anvendelsen af disse produkter udvikler sig, og i 2021 er der derfor, for første gang i ”Hvordan har du det?”-undersøgelserne, spurgt ind til nordjydernes brug af dette.

Definitioner og afgrænsning

Til at belyse borgernes rygevaner er der først blevet spurgt om, hvorvidt de ryger (e-cigaretter undtaget). Derved kan borgerne opdeles i følgende grupper:

- **Dagligrygere:** Borgere der ryger dagligt.
- **Lejlighedsrygere:** Borgere der ryger, men ikke dagligt.
- **Eksrygere:** Borgere der tidligere har røget.
- **Aldrigrygere:** Borgere der aldrig har røget.

Borgere som ryger dagligt er desuden blevet spurgt om, hvor meget de ryger i gennemsnit pr. dag. På den baggrund defineres **storrygere** som personer, der ryger mindst 15 cigaretter om dagen.

Der er herudover spurgt særskilt ind til anvendelsen af e-cigaretter samt produkter som snus, tyggetobak og nikotinposer.

Opsummering af resultater – rygning

Dagligrygning og storrygning – køn, alder og sociale forhold

Af figur 4.1 fremgår det, at der har været et signifikant fald i andelen af dagligrygere i befolkningen fra 17% i 2017 til 14% i 2021. Andelen af dagligrygere på landsplan er ligeledes 14% i 2021. Sammenholdt med gennemsnittet for hele Region Nordjylland er der en signifikant større andel af dagligrygere i følgende grupper:

- Mænd og kvinder i alderen 45-64 år
- Borgere med grundskole som højeste uddannelsesniveau
- Borgere som er arbejdsløse, førtidspensionister samt øvrige ikke-erhvervsaktive
- Borgere som bor alene (ikke-samlevende)

Fra 8% i 2017 er andelen af storrygere faldet signifikant til 6% i 2021, hvilket også fremgår af figur 4.1. Der ses en signifikant større andel af storrygere i følgende grupper:

- Mænd i alderen 45-64 år
- Borgere med grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse
- Borgere som er arbejdsløse, førtidspensionister samt øvrige ikke-erhvervsaktive
- Borgere som bor alene (ikke-samlevende)

Udvikling i dagligrygning fra 2010 til 2021

Som det ses i figur 4.2, er der blandt både mænd og kvinder i perioden fra 2010 til 2021 samt i perioden fra 2017 til 2021, sket et signifikant fald i andelen, der ryger dagligt. Blandt mænd er andelen af dagligrygere faldet med 8

procentpoint fra 23% i 2010 til 15% i 2021. Hos kvinderne er der i samme periode sket et fald på 6 procentpoint. Det største fald i andelen af dagligrygere forekommer blandt de unge mænd i alderen 16-24 år, hvor der i 2021 er 7%, der ryger dagligt, mod 19% i 2010 og 15% i 2017.

Dagligrygning – kommuner

Andelen af dagligrygere varierer fra 13% i Aalborg, Rebild og Mariagerfjord Kommune til 17% i Morsø Kommune, hvilket fremgår af figur 4.3. Morsø er den eneste kommune, som adskiller sig signifikant fra gennemsnittet af dagligrygere i Region Nordjylland. Andelen af dagligrygere i Morsø Kommune i 2021 svarer til niveauet i 2017. På kommuneniveau er der, sammenholdt med 2017, sket et signifikant fald i andelen af rygere i følgende kommuner:

- Brønderslev
- Frederikshavn
- Mariagerfjord

Lejlighedsrygere, eksrygere og aldrigrygere

Figur 4.4. viser, at der er sket en stigning i andelen af ikkerygere (eksrygere og aldrigrygere). Andelen af borgere, der er stoppet med at ryge (eksrygere), er steget med 3 procentpoint fra 28% i 2010 til 31% i 2021. Tilsvarende er den samlede andel af befolkningen, der aldrig har røget, steget fra 49% i 2010 til 52% i 2021.

Andelen af lejlighedsrygere ligger stabilt omkring 4%, dog med en lille stigning til 5% i 2017.

Bonusinfo (data er ikke vist)

- Størstedelen af rygere ønsker at holde op med at ryge. Blandt dagligrygere og storrygere vil henholdsvis 75% og 76% gerne stoppe.
- Andelen af ikke-dagligrygere, der udsættes for passiv rygning i mere end 30 minutter om dagen, er 4% i 2021. I 2017 var andelen 7%.
- I Region Nordjylland bruger 2% dagligt snus, tyggetobak, skrå, tobakspastiller, nikotinposer eller lignende tobaksprodukter, der placeres under læben.
- Andelen der anvender e-cigaretter dagligt er 2%, hvilket ikke adskiller sig fra andelen i 2017.

Litteratur:

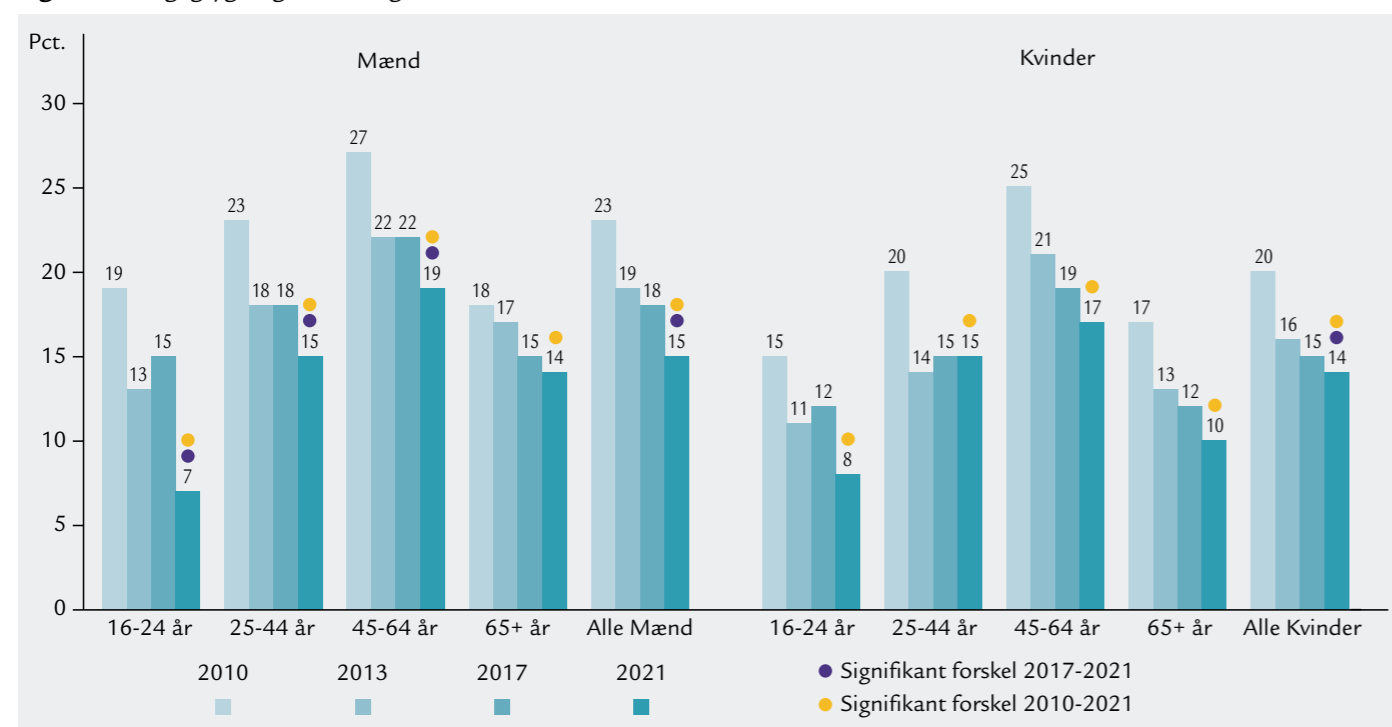
1. “The Health Consequences of Smoking – 50 Years of Progress: A Report of the Surgeon General.” U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health, 2014.
2. Eriksen L, Davidsen M, Jensen HAR, Ryd JT, Strøbæk L, White ED, Sørensen J, Juel K: ”Sygdomsbyrden i Danmark - risikofaktorer.” Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet for Sundhedsstyrelsen, 2016.

Figur 4.1: Dagligrygere og storrygere – køn, alder og sociale forhold.

		Dagligrygere		Storrygere		Personer	Personer
		Pct.		Pct.			
Alle	2010	22		11		99.000	52.000
	2013	17		8		80.000	38.000
	2017	17		8		76.000	36.000
	2021	14		6		63.000	26.000
Mænd	16-24 år	7		2		1.900	500
	25-44 år	15		7		8.500	4.400
	45-64 år	19		10		14.000	7.400
	65+ år	14		5		8.400	3.100
	Alle mænd	15		7		33.000	15.000
Kvinder	16-24 år	8		1		2.300	400
	25-44 år	15		5		9.100	3.200
	45-64 år	17		7		13.000	5.100
	65+ år	10		3		6.500	1.600
	Alle kvinder	14		5		30.000	10.000
Uddannelses-niveau	Under uddannelse	10		3		5.600	1.700
	Grundskole	22		10		15.000	6.600
	Gymnasial	15		6		2.300	900
	Erhvervsfaglig	15		7		20.000	9.000
	Kort videregående	13		6		3.900	1.700
	Mellemlang videregående	10		4		7.700	3.000
	Lang videregående	7		2		2.600	700
Erhvervsstatus	Beskæftigede	13		6		28.000	12.000
	Arbejdsløse	23		10		2.900	1.300
	Førtidspensionister	31		16		5.500	2.900
	Efterlønsmodtagere	18		4		600	200
	Alderspensionister	12		4		15.000	4.700
	Øvrige ikke-erhvervsaktive	23		12		5.300	2.600
	Samlevsstatus	Samlevende	13		5		36.000
Ikke-samlevende		17		7		27.000	11.000

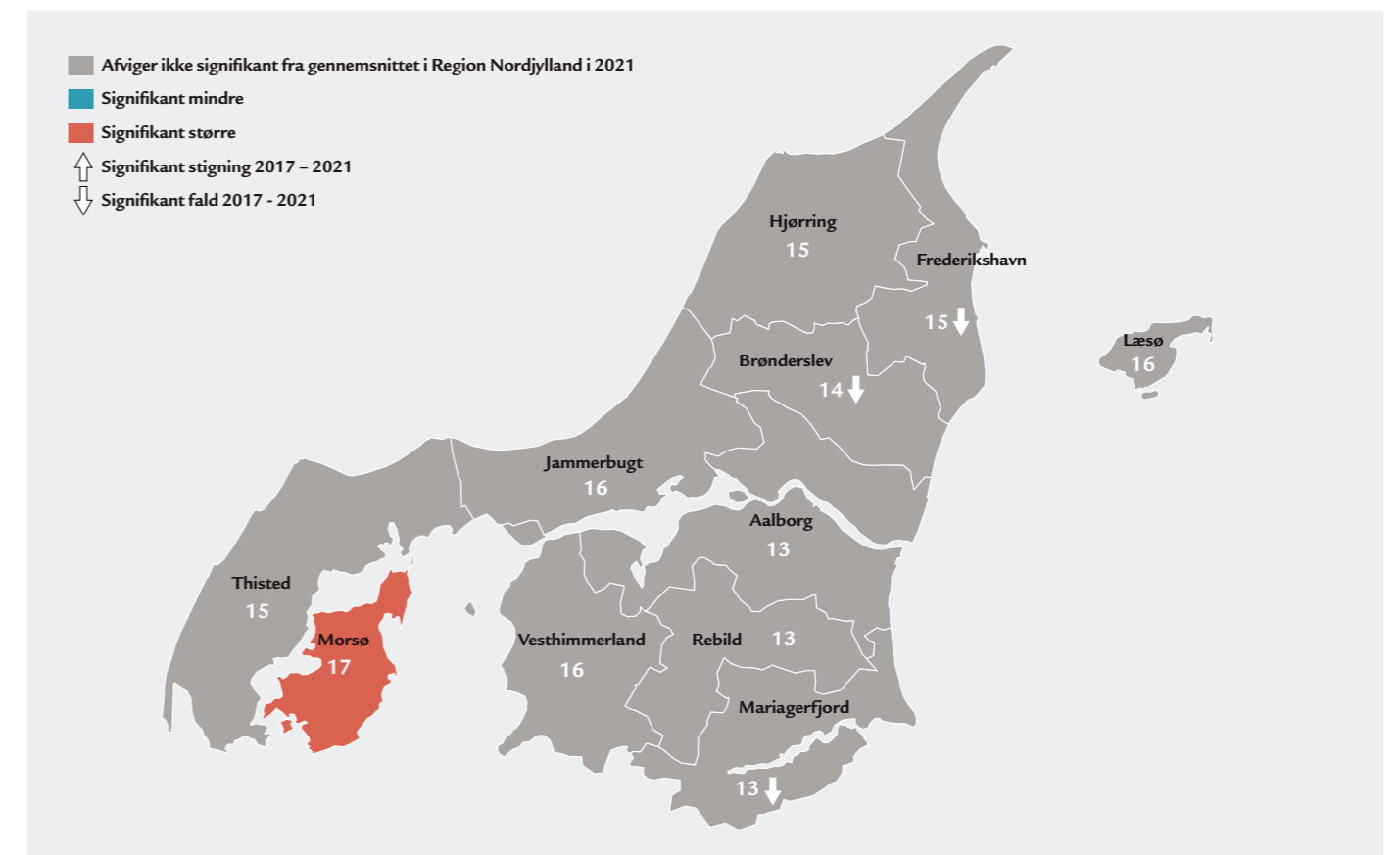
Afviger ikke signifikant fra gennemsnittet i Region Nordjylland i 2021
 Signifikant mindre
 Signifikant større

Figur 4.2: Dagligrygning. Udvikling fra 2010-2021. Procent.

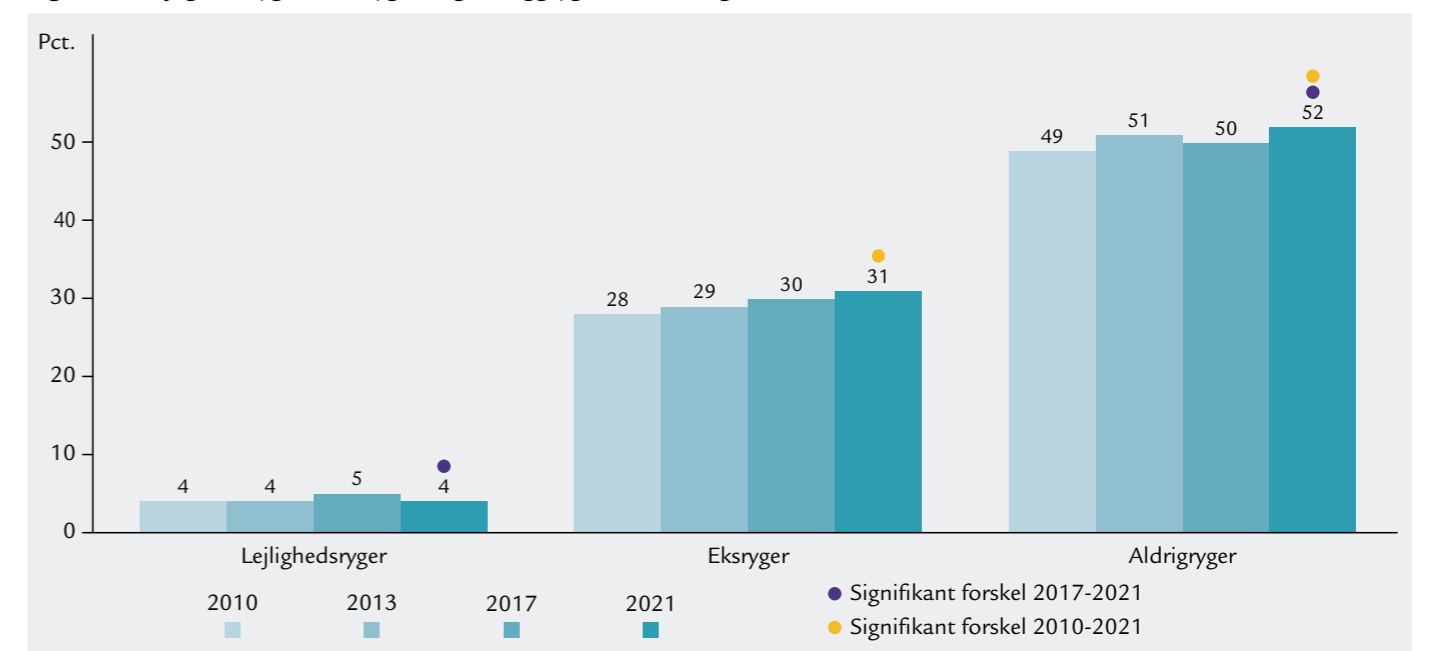

Rygning

Figur 4.3: Dagligrygning i de nordjyske kommuner. Procent

Figur 4.4: Lejlighedsrygere, eksrygere og aldrigrygere. Udvikling fra 2010-2021. Procent.

Rygning